

Katona Judit

Csanádi János

Farkasének

Farkaskölyök voltam,
üzetve lapultam,
vadaktól vadultam.

Társakat kerültem,
hold elé kiültem,
kormót köszörültem.

Fagyban merevedtem,
naptól szenesedtem,
nyugtót sose leltem.

Négy láb vitt, ha féltem,
a mellsőt kitéptem,
rittam, hullt a vérem.

Vérző csonkom húztam,
káron nem okultam,
csak csapdába hulltam.

Kies, égi réten
lengek mézsfehéren,
halálom a vértém.

Amikor világgá mentem

Világgá mentem, neki a
késsel feszülő égeknek,
a dülöt veres pora
lábam nyomában megeredt.
Vérzett-porzott a dülöt,
szabadulni akartam,
neki a hátszágnak,
kipróbálni hatalmam.
Szemben szekerek kocogtak
kévékkel rakottan,
ma is hallom, a porban a lovak
patkója puhán koppan.
Vitték a gabonát, lekurjantottak
a magasból: hát te hová mész?
Már majdnem Szűnyog pusztáig jutottam,
hol jártam egyszer-kétszer bábész-
pendelyes koromban — mikor a
harang kondult messzi toronyban:
Dél van. Mintha szívem
kongott volna: visszafordultam...
Igaz, majd elfeledtem: a kocsik
ostoros urinak ott fenn a bakon
gatyát letolva pucér feneket
mutattam — mivelhogy nem volt kalapom.

Pierrot, kopott kabátban

A magányosok tülekednek
legjobban. Mintha haza
sietnének. Végül kikötnek a
sűrű levegőjű kocsmában és
megtisztelik egymást.

— Jó napot, Gabos úr.

A város utcái görbék. Trolis,
autobuszok, villamosok tekere-
nek, de hova? Hova visznek, hon-
nan hoznak? Egy pohár bor
még... Beszélgetnek, ki halkan,
ki hangosan. Összefő az ének a
rekedt szóval. Meleg ételszag ter-
jeng. Összefut nyál a savanykás
bortól.

Erős cigarettákat szívnak, ame-
lyiknek érzik a füstjét. Közéjük
áll. Kialvatlan a szeme, görcsö-
sen szorítja ujjával a pálinkás-
poharat. Kerek sapka van a fe-
jén.

— Jó napot, Gabos úr.

Idejárnak a keshedtombú lá-
nyok.

— Csókolom, Erzsike.

Rettenetesen fáradt. Almos is.
A zsebébe nyúl. Végigpillant a
lányokon. Az ajtó mellett telefon.
Ermét keres az aprópénz között.
Bedobja az ermét, krákol, tár-
csáz. Megrándul, mikor felveszik
a kagylót.

— Szervusz, kedvesem —
mondja. — Rád gondoltam. Nem,
nem azért hívtalak... Igen, rád
gondoltam. Hülye vagyok? Nem
baj, Ibike, szervusz.

Mosolytalanul leteszi a kagy-
lót. Begombolja kopott kabátját,
kilép az utcára. Hat óra tájt már
sötét van, nem tud úgy vigyázni
a pocolyákra, mint nappal.

Nappal könnyű! A másik sze-
mébe nézel és kifürkészheted,
hányadán állsz vele.

Tiporják egymást az emberek.
Átvág a túlódalra, kibukkan a
térre. Megtorpan. Kínlódnak az
autók a körforgalomban. Oszo-
puk megmerevedik, kinyújtózik,
görcsbe rándul... Aztán az em-
bereket nézi. Pisisek és tépett
arcú aktatáskások... Hogy tud-
ják, merre menjenek!

Határozott léptekkel megindul.
A vállának ütődnek, élvezi, hogy
áramolnak az emberek vele szem-
ben. Lökődési 5ket. Némelyik rá-
mordul.

Utat tör magának az emberek
között.

Összeszorítja a fogát. Bele egy
töcsába. Mégegyszer!

A tér túlsó oldalára ért. Rá-
gyújt, felhajtja a gallérját, ki-
fújja a füstöt. Rosszkezdő. Meg-
fordul, elindul hazafelé. Hová?
Nincs otthona, csak egy szobá-
ja...

Most viszonylag kevesen van-
nak a járdán. Eszébe jut Ibike.
Gurgulázva kacag, és összecsap-
ja a tenyerét, ha csodálkozik.

Benéz még egyszer a kocsmá-
ba. Kikéri a féldecit, odaáll a
pulthoz. Megtelik nyugalommal.
Kigombolja a kabátját, szemre-
veszi az embereket. A lányok
szája széle fakó, és magukban
mosolyognak. A közelükbe hú-
zódik. Fülel. Értelmetlen szöve-
get mormolnak. De szerencsét-
lenek vagytok, nézi őket, hát
nincs hova menjete?

Lassan, elgondolkozva a szájá-
hoz emeli a poharat, és elmo-
solyodik ő is, mint a lányok.

Egyedül van.

Legjobb egyedül, állapítja meg.
Akkor megyek, amikor akarok,
akkor jövök, amikor akarok.

Nagyot szív a cigarettájából.
Mellbevágja a füst. Keresztbe ve-
ti a lábát. Felkönyököl a pult-
ra. Mély szemgödréből kivillan élénk
szembogara. Érz, hogy zúborog a
vére.

— Jó estét, Önödi úr — hallja
a háta mögött.

Pierrot nem mozdul. Nem neki
köszöntek. Elálldogál az ember a
melegben. Csikorog az ajtó, topo-
gás. Barátságosan az érkezőkre
pillant, aztán megint maga elé
bámul. Körülötte buborékol a
beszéd.

Gondol egyet.

— Csókolom, Erzsike — köszön
egy kókadozó lányra.

Nagyon meg tud törni az em-
ber.

— Erzsike, nem kéne elmenni
valahova, ahol le lehet ülni?
A lány odasündörög mellé.
— Maga szólt?

— Igen. Mi az, amit iszik, Er-
zsike?

— Mit?

— Nem tudja? — Megint rá-
tör a fáradtság. — Örüljön, hogy
nem tudja.

Lehajtja a pálinkát. Nézi, né-
zi, néni a lányt, aztán elköszön:
— Csókolom, Erzsike.

Még egy-két pillanat, aztán
megmoccan, elindul kifelé. Az
emberek a lánnal együtt elné-
mulva figyelik.

— Spicli? — csodálkozik Er-
zsike.

Jár a trolibusz ablaktörője.
Gyalog megy inkább. Néptelen az
utca. A szél a szemébe hordja a
hópelyheket.

— Erzsike! Hogyan jutott ma-
ga ide? — kérdezi magában a
lánytól.

Erzsike lesüti a szemét.

— Miért érdekli ez magát?

— Mert szeretem.

Kuncogni kezd az utcán. Üte-
mesen lépdel. Hamis. Iszonyato-
san hamis! Látni véli Erzsike
bomlott tekintetét.

A szélnek dölve törtet előre.
Hosszúak, lettek, kifehéredtek az
utcák. Egy ház előtt megáll. Fel-
néz, sokáig figyel egy ablakot.

Egy ízben megkérdeztük tőle:

— Miért vagy ilyen állati ide-
ges?

Ha sokat ivott, rettenetesen
csikorgatta a fogát. A lányok kö-
nyörögtek neki, hogy hagyja ab-
ba.

Végre megmozdul. Hova megy?
Honnan? Minek? Tapossa a ro-
pogós, puha havat. Ütemesen,
könyörtelenül, hosszan, végig a
csúf városra.

GULAY ISTVÁN

A sikkasztó

A Kátész udvarán faforgács,
kimaradt léchulladékok. A
fűtő hajladozik közöttük:
szedi egy kosárba, jó lesz begyű-
tani a kazánba. A fordászület
hátsó ajtaján lófarkú lányka önti
ki a szemétre a hulladékot. A
kárpos a fakteret drótozza,
hozzá habzsvacsot szab ki betét-
nek. Bent pedig, az irodában fia-
talemler áll, kezében pénzcso-
mó, vele szemben fejkendő öreg néni
hajol az elébe kiterített papirlap-
ra, tollal a kezében. Orrára
akasztja pápaszemét, már igazíta-
ná is a betűt, de kiegyenesíti
magát:

— Hol írjam alá, tessék mon-
dani?

A fiatalember a Kátész pénz-
tárosa. Mennyi munka vár még
rá: ma kell elkészítenie a külső
műhelyek bérjegyzékét, már be
is érkeztek a sichtalpok; meg
kell gépelnie a postautalványo-
kat, a bankba is el kell mennie,
és éppen most itt mérgești ez a
vénasszony. Még hogy hol írja
alá. — Hát hol írnia alá? Ott
alul, ni!

A néni szép csendesén újra
ráhajol a bérjegyzékre, újra iga-
zítaná a betűt, a toll már éri is a
papírt, de megint kiegyenesíti a
derekat:

— Az én nevemet, tessék mon-
dani?

— Hogy a maga nevét-e? Na
nem, majd Tizenkettedik Piusz
pápát.

A néni szépen aláírja. A fiú
átnyújtja neki a 365 forintot,
aztán a bérjegyzéket összehajtja
és bevágja a többi bizonylat közé.

Két hét sem telik el, kipillant
az ablakon. A lélegzete is majd
eláll: duzzadtra tömött aktatáská-
jú két embert lát közeledni. Jól
ismeri őket. A megvétel jönnek.
Nincs bűne, félténivalója, mun-
káját tisztességgel elvégzi az el-
nök és a felettes szervek meg-
elégedésére, de mégis, oly félel-
mes megkíjteni is azt a szót,
hogy: revizorok. Mosolyt erőltet
magára, helyell kínálja a jöve-
vényeket, akik nem sokat teke-
tőriáznak: nekiesnek a pénztári
bizonylatoknak, nyálazzák, hajto-
gatják, szétszedik, összerakják,
kék-pirosal kipipálják, majd
alulról fölfelé összekeverik. A
soványabb alig fog hozzá, fel-
húzza homlokára fekete keretes
szemüvegét és a bérjegyzék aljá-
ra mutat:

— Mi volna ez? Milyen számok
ezek itt a bérjegyzéken, az alá-
írás helyén?

A pénztáros fiatal készségesen
magyarázna, de csak ennyit bír
eldadogni:

— Ez kéremszépen egy... izé?

— Ahá! Izé! Nagyon érdekes.

Ki gondolná, hogy ez egy valódi
izé. Fiatal barátom, ez így, ahogy
nézem, nem is izé, hanem egyen-
lő a sikkasztással. Mert azt nem
hiszem el, hogy bárki is rejtje-
lezze, számokkal írja alá a ne-
vét. — És itt a bérjegyzékre ha-
joiva betűzni kezd: — Ti-zen-
ket-te-dik Piusz...! Hahahaha! Te-
hát az elhunyt Piusz pápa itt
járt... 365 forint szerelési díjat
végzett. Drága barátom, mi lesz,
ha ez a Berta Miklós, akinek a

pénz jár, azt vallja majd, hogy
ő nem vette fel a pénzt? Akkor
egész biztosan nem Piuszt, ha-
nem magát vonjuk fegyelmi fe-
lelősségre. — S a revizor keze
alatt máris serceg a golyóstoll:
„Alapos ok forog fenn a sik-
kaszásra... érdekében állt az
október havi bérjegyzéken alá-
írást hamisítani és saját céljai-
ra jogtalanul 365 forintot eltu-
lajdonítani. Javaslátot teszek hi-
vatalból fegyelmi eljárás megin-
dítására.”

Fegyelmi! Hát olyan nagy vé-
tek az, ha idegességében azt
mondta annak az öregasszonynak,
hogy XII. Piusz nevét írja alá?
Helytelen volt az mondanía, de
egy öregasszony is kérdezhet
olyan marhaságot?

— Írja alá a jegyzőkönyvet! —
hallja a parancsoló hangot. Rá-
hajol a jegyzőkönyvre, aztán fel-
egyenesedik, mert ő még ilyen-
nek soha nem írt alá, azt sem
tudja, hol kell odarajzolni a ne-
vét:

— Hol írjam alá? — kérdezi
reszkető hangon.

— Még azt sem tudja? Ott lent,
ni! — mutat a revizor a lap al-
jár.

Újra ráhajol a papírra, kezé-
ben reszket a toll. Szegény vén-
asszony is ilyenkor kérdezte meg,
hogy az ő nevét írja-e alá. —
Nem, nem írom alá, nem bírom
aláírni! — Az ajtóhoz ugrik. —
Fél órán belül visszajövök. Ezt
tisztázni fogom! — S az ajtón
kilépve eltűnik, a revizorok nagy
ámulatára.

— Megérdemli a fiú, — mondja
a segédkönyvelő, — aki így bá-
nik, ilyen durván az öregekkel,
az most hadd izzadjon. Elmon-
dom az egész esetet, hogyan törté-
nt, tessenek meghallgatni.

Alig végzett, már nyílt is az
ajtó, betepegett a néni, mellette a
fiatal pénztáros készségeskedett:

— Tessék, csak mamácska, tes-
sék helyet foglalni... Az úgy
volt, revizor kartársak, hogy...

— Már tudjuk, hogy volt. A
néni aláírja így utólag is a saját
nevét? Elismeri, hogy a néni vet-
te fel a 365 forint szerelési díját a
fia helyett?

A néni vizenyős szemét hol a
revizorokra, hol a fiatalemberre
fordítja:

— Már hogyne ismerném, el,
lelkeim, mikor én vettem fel a
fiam helyett. Csak hát a fiatal
pénztáros úr olyan ideges volt
szegénykém és azt mondta,
hogy... hát én meg odaírtam.
Mit tudtam én, mit tesz az, meg
aztán gondoltam, hátha ez is va-
lamiféle új szabály. Mert ugye
az egyház meg az állam között
már jó a jóviszony...

Felkerül a szemére a nagy pá-
paszem, s a bérjegyzéken kiala-
kul a nagy kerek, meg szögle-
tes betűkből: Özv. Berta Mik-
lósné. A fiatal pénztáros fiú meg-
ragadja a néni kezét, meg is
csókolja:

— Nagyon köszönöm, drága
mama:

A revizor markában zörög a
jegyzőkönyv, majd nagy ívben
repül a papírkosárba.

DÉNES GEZA

Híd alatt

Az eső zuhogni kezdett. A fiú
dühösen ráfordult a lányra:

— Igyekez! Hallod? Szedd a
lábaid!

— Jó, jó — békítette a lány. —
Ne dühöngj már megint.

Begombolta a blúzá és futás-
nak eredt. Mire beérte a fiú, ru-
hája csuromvizesen tapadt mellé-
re, hátára.

— Utánam gyere! Kapaszkodj a
korlátba, különben a vízbe poty-
tansz.

Egy perc múlva megérkeztek.

— Itt lakom — szólt a fiú. —
A környéken sehol sincs ennél
jobb. Mire vársz?

A lány gombolni kezdte a blú-
zá. Fázott. Amikor belebújt a
fiú pulóverébe, a levetett ruha-
darab még száraz részébe meg-
törölte arcát és a haját.

— Kösz. Már nem is fázom.

Közelebb ment a parthoz, le-
ült egy kőre. Tekintete messze

elkalandozott, a folyó felszínén
sűrű bugyborékok kavargtak.

— Mi van veled? — kérdezte
mogorván a fiú.

A lány ráemelte a szemét.

— Azt kérdeztem, mi bajod?

— Mi lenne? — A lány meg-
vonta a vállát. — Úlj le te is

— mondta később. — Nézd, mi-
lyen óriási bugyborékok úszkal-
nak a vízen.

— A fiú lekuporodott a ron-
gyos, rohadó matracra, magára
húzott egy pokrócot, és becsuk-
ta a szemét:

— Szólj, ha meguntad.

Később jött, az eső elcsendesed-
ett, a lány még mindig a par-
ton ült, a fiú azt hitte, alszik.

— Egy hete szoktem meg —
mondta váratlanul a fiúnak. —
Ha elkapnak, téged vesznek elő.

— Felkapta a fejét. — Tudod,
mire gondolok? Hogyha elkap-
nak, te odaállsz eléjük és ezt
mondod: „Feleségül veszem. El-
tartom.” — Felnevetett, aztán új-
ra lehajtotta a fejét. — „Gondos-
kodni fogok róla.” — mondta

még, szinte magának. — A rend-
őrök ezt persze nem hiszik el.

Bevisznek az intézetbe, rám ad-
ják a kockás flanelruhát, aztán
odaülök az ablakhoz és várok.
Hogy megszökhessek megint.
Vagy egyszerűen csak beállít. Mária
néninek odaadsz egy papírt, amin
pecsétek vannak... Szólnék ne-
ked gyereket. Amennyit csak
akarnál. A kislányoknak szép
fehér, vagy barna gypjúruhákat
vásárolnánk, és a fiúk sem vi-
selnének mindig tréningruhát.

— Egyébként, — folytatta ké-
sőbb —, Mária néni most otla le
a villanyt. A lányok még hancu-
roznak egy kicsit, de aztán kus-
solniuk kell. Képzelheted, mik
történnek a takarók alatt...

— Honnan tudod?

— Tudom.

A híd dűbörögni kezdett.

— Vonat! — ugrott fel a lány.

— Most megy el fölöttünk! Miért
nem mondtad, hogy itt vonatok
is járnak?

— Elég! — tolta el magától a
fiú. — Meg akarsz hülyíteni?

Ide nem hallatszott el a nagy-
város zaja. A Duna sem csobo-
gott: halkan, nehezen hömpöly-

gött, ahogy illik, ahogy megszok-
ta.

A lány levetette a ruháit. Oda-
bújt a fiúhoz.

— Szép vagy — mondta neki
a fiú. Megtapogatta a csípőt.

— Hány éves vagy? — kérdezte hal-
kan.

— Már tudnék szólni.

Kisvártatva megint a lány
szólt:

— Alszol?

— Gondolkodom.

Felült. A takaró lecsúszott ró-
la. A fiú becsukta a szemét.

— Miért hoztál ide? — kér-
dezte tőle.

— Hogy aludj. Hogy ne legyek
egyedül.

— Van pénz? Nem akarok
jegy nélkül villamosra szállni.

Kibújt a pokróc alól és pilla-
natok alatt magára kapkodta a
ruháit.

— Eljössz értem? — kérdezte
még utóljára. — Hozol pecsétes
papirokat?

Egy perc múlva a fiú utána-
szólt. Nem kapott választ.

OSZTOJKÁN BÉLA